

KANNAOIG Imbourc'h

Kelaouenn *Emglev An Tiegezhioù* niv. 101 Mae - Mezheven 2017 Priz : 3€

Gwalloberoù an hiniennelouriezh...

pe un ifern pavezet a ratozhioù kaer

En hor c'hevredigezh a-vremañ, goudearvez¹ evel ma lavarer, n'eus mui a dudennoù, en o lec'h n'eus nemet hiniennoù, ha bemdez-Doue dre ar bed a-bezh, e vez klodekaet an hiniennelouriezh, ha dreist-holl en Europa hag e Norzhamerika. Haeret eo bet gant an arlevier gall nevez dilennet, Emmanuel Macron, e-kerzh e goulzad dilennel :

“Stourm a rin evit ma c'hello pep hinienn seveniñ leun-tenn e c'hoantoù hag e hunvreoù”. Ren an den diwrizennet eo, an den kantreer priziet-dreist gant Jacques Attali, dec'h e Pariz, warc'hoazh e Berlin, goude warc'hoazh e Moskov, dimezet e Melbourne, dizimezet

e New York hag addimezet e Kalifornia, ur bugel ganet en Aostralia hag unan all en Amerika, unan gant pep gwreg evel-just, hag en diwezh mervel e-unan-penn dilezet en un ti emdennidi, pell diouzh an gwragez hag e vugale, pa ne vo ket helazherezh², en un ti arbennikaet...

Nevez 'zo eo bet sachet va evezh gant gant ur bomm bruderezh war ar skinwel. Bez' e veze gwelet ennañ ur vaouezh aet war an oad en he zi. Edo o reiñ un tamm kempenn d'he c'hanastell, ha war ar pezh arrebeuri-mañ e

weler, e-touez un nebeut bitrakoù, luc'hskeudenn he gwaz marv, en ur stern. Lavarout a ra dezhañ : “War ar pezh a lavarer e vire gwechall ar vugale o zud-kozh ganto. Me, ne vijen ket bet plijet gant an dra-se”. Mont a ra pelloc'h en he zi, hag e lavar outi hec'h-unan : “Ne reer ket bugale evit ma rafent war-dro o zud pa vint deuet kozh”. Mont a ra en he c'hegin en ur lavarout : “Me, en em santan mat em zi, hag

em eus te, Yann, hag a zegas keloù din”. Hag ur gwazour³ eus ar Post eo ar Yann-se a zeu-tre e ti ur vammgozh hag a azez ouzh taol ganti. Hag e klever ar vouezh *off* o lavarout ez eo se ur servij nevez kinniget gant ar Post evit an dud en oad, an dud en o-unan, ha neuze e vez roet un niverenn

pellgomz da c'hervel evit gouzout pegement e koust ar servij nevez-se.

Na lavaran ket ez eo un dra fall, peogwir ez eo evit bastañ d'un ezhomm, met ne c'hellan ket chom hep ober al liamm gant ar pezh a lavar an hevelep Jacques Attali en ur video (*Attali : les élus n'ont plus de pouvoir et voici votre avenir*) a gaver war ar genrouedad. Enni e ra addisplegoù war dilennadur E. Macron da arlevier Frañs. Mignon bras eo dezhañ hag a-dal an deiz m'en doa kejet gantañ en doa gouezet e oa an den eus an dazont a gomprenne mat ar bed a-vremañ, rak ur prezidant gall n'eo nemet un

¹ Goudearvez : *postmoderne*.

² Helazherezh : *euthanasie*.

³ Gwazour : *agent humain*

arlevier⁴, Bruksell an hini eo a c'hourc'hemenn, ha c'hoazh en tu all da Vruksell ez eus un dra all a c'hourc'hemenn hag ez eo ar Marc'had, an Nevid⁵, hag e ro ul listenn eus meur a zamani eus ar vuhez ne oant ket tizhet betek-henn gant ar Marc'had, hag a vo treuzfurmet en dazont en un ergorenn⁶ genwerzhel, dre ma vo ezhommoù nevez da vastañ. Evel-se e c'heller ijinañ ar frammc'hoari⁷ da heul : “Serret e vo ho labouradeg amañ dre ma n'eo ket askorus⁸ a-walc'h hervez ar Marc'had. Addigoret e vo pemp mil kilometr diouzh amañ, hag ur stael ez eus evidoc'h ennañ. Ha kwreg ne fell ket dezhi mont ganeoc'h evit abeg-mañ-abeg, n'eo ket ur gudenn, torrdimezit, ha du-hont e kavit ur wreg all evit addimeziñ, bez' ez eus tiez-dimeziñ evit-se”. An dra-se a zegas da soñj din komzoù ur mestr a lavare d'ur sterner⁹ : “Diegi hoc'h eus da asantiñ d'ar stael a vez kinniget deoc'h en hor amsez e Ker..., dre ma hoc'h eus savet un ti amañ, met se n'eo ket ur gudenn, un ti a vez gwerzhet amañ hag adprenet du-hont, bez' ez eus amsezioù gwerzhañ-tiez evit-se, e-pep lec'h”. Pleustret e vez bremañ war ar speredel hag ar c'hantaezel¹⁰ evel ma vefent traoù danvezel, hag e komprener gwelloc'h perak e oa ret distrujañ an tiegezh hag ar vroad, re sammet a gantaezelezh, evit tizhout pal ar vedelourion. O vezañ ma-z eo bet J. Attali kuzulier meur a brezidant gall e komprener gwelloc'h perak en doa lavaret Jacques Chirac un deiz d'ar re yaouank e oa arabat dezho hiviziken soñjal da chom e brozhioù o mamm evit kavout labour (20-30 km en-dro d'an ti lakaomp), hogen e oa ret dezho chom hep kaout aon da ober mil kilometr pe muioc'h evit kavout fred. Ret e oa terriñ al liammoù a nester a grou ar gengrediezh¹¹ naturel, ha pennluskañ an hiniennelouriezh a zo ar benveg ent-wellek evit kas da benn al labour diempradur-se.

Dont a ran en-dro d'ar pezh en doa broudet ac'hanon da gregiñ gant ar pennad-mañ : “*Ne reer ket bugale evit ma rafent war-dro o zud pa vint deuet kozh*”, bet klevet er bomm bruderezh-

⁴ Er c'heñver-se ez eo krouet mat ar ger brezhonek « arlevier », gant ar ger « levier » (pilote, conducteur) ha lakaet dirak ar rakger « ar » (o tennañ da, tost da).

⁵ Nevid : *le marché, er ster ledan.*

⁶ Ergorenn : *objet.*

⁷ Frammc'hoari : *scénario.*

⁸ Askorus : *rentable.*

⁹ Sterner : *cadre humain.*

¹⁰ Kantaezel : *l'affectif.*

¹¹ Kengrediezh : *solidarité.*

se. Evel-just n'eo ket se an abeg pennañ a vroud priedoù da c'hoantaat kaout bugale, met un heuliad naturel dioutañ ez eo kentoc'h. Fellout a ra dezho kaout bugale dre ma-z eo urzh naturel an traoù, hag evel-se a-viskoazh, abaoe m'emañ an den war an douar-mañ. Evit ma vefe bepred warc'hoazh ur bobl en ur vro, ez eo ret kaout ur remziad bugale nevez evit amsaviñ ar remziad kozh a ya da get (aze eo ma weler netraelezh an dimeziñ heñvelreviat, a zo difrouezh dre natur). Desevel a ra ar c'herent o bugale, ober a reont war o zro e-pad meur a vloaz, en tu all da bemzek-c'hwezek vloaz, pa n'eo ket da ugent vloaz, en hor mare... N'eo ket bugel an den evel kelin lod anevaled a oar en em zibab o-unan a-benn un nebeut sizhunvezhioù ha c'hoazh abretoc'h evit darn, ezhomm en deus eus e c'herent e-pad bloavezhioù hag e c'heller ijinañ eo bet mennet gant ar C'hrouer pa lavar er pevare gourc'hemenn : “*Enoriñ a ri da dad ha da vamm, keit amzer ma vevi*”, evit ma vefe start al liamm etre kerent ha bugale e kellig diazez ar gevredigezh, a zo an tiegezh, hag a ya da ober, gant tiegezhioù all, ar meuriad, ha neuze ar vroad. Lavarout, e fin ar gont, n'o deus ket ar vugale un dever da ober war-dro o zud pa vint deuet kozh, a zo mont a-enep d'an urzh naturel, mennet gant Doue, ha bet doujet dezhañ betek-henn gant holl bobloù ar bed, ha marteze doujet muioc'h c'hoazh gant ar pobloù kentidikañ. Bez' ez eo rentañ d'hon tud ar pezh o deus roet dimp pa oamp bihan.

Siwazh, torret eo bet al liamm-se gant ar vuhez arnevez. Pell diouzh o bro c'henidik ez a bremañ ar vugale evit kavout labour (evel ma atize Chirac), dimeziñ a reont alies e-lec'h o deus kavet labour, krouiñ a reont un tiegezh nevez pell diouzh an hini kentañ, stegnet e vez tamm-ha-tamm al liammoù etrezo, daoust d'an araezioù arnevez a zo bremañ evit kehentañ etrezomp (skingomz, skingomz-skinwel, kenrouedad...) Gwashaet e vez an traoù c'hoazh pa n'o deus bet ar gerent-kozh ur bugel nemetken, rak war e chouk nemetañ e vez neuze ober war-dro e dud-kozh. Gwechall e oa niverusoc'h ar vugale en tiegezhioù hag ur wech dimezet e choment peurliesañ er vro evit o labour, ha ma c'hoarveze da unan pe zaou divroañ e chome bepred unan pe zaou er vro, tost ouzh o zud-kozh. N'eus ket mui anv eus an dra-se bremañ, gant ur bugel pe zaou hepken en tiegezhioù, hag a yelo pell diouzh an neizh ur wech desavet. Ne vo ket gwellaet warc'hoazh

dremmwel ar gozhni, dreist-holl pa vez kinniget gant furion giz Attali an helazherezh evel diskoulm diwezhel evit vervel en “dellezegezh” hag a vez degemeret bremañ en o lezennerzh gant stadoù ‘zo evel Belgia pe an Izelvroioù...

Skrivet em eus e oa se ar vuhez arnevez, evel pa vefe un tonkad dihepkoradus¹², hogen ar vuhez-se n’eo nemet disoc’h un torkad diarbennou¹³ bet kemeret gant tud a fell dezho krouiñ an den nevez hag ur bed nevez, ar pezh a zo anvet gant darn an “araokaat” ha gant tud all an “ifern pavezet a ratozhioù kaer”. Pa vez maodierned eus an Deskadurezh-Stad c’hall evel Peillon pe Najat Vallaud-Belkacem, a felle dezho dilemel ar vugale diouzh pep levezon a-berzh o c’herent, pe ur vaodiernez all, Laurence Rossignol, mar ne fazian ket, he doa lavaret ne oa ket ar vugale perc’henntiezh o zud met perc’henntiezh ar Stad, n’eo ket souezhus e vefe reizhet ivez padelezh ar vuhez e dibenn ar chadenn, seul-vui ma talc’hont kont eus koust brasoc’h-brasañ

¹² Dihepkoradus : *inéductable*.

¹³ Diarbennou : *des mesures, des décisions*.

astennadur ar vuhez. Nevez ‘zo em eus lennet dindan bluenn Solange Bied-Charreton e-barzh *Valeurs Actuelles*, niv. 4199, 18-24 Mae 2017, e vefe, hervez rakweloù an Insee, tost ur Gall war dri oadet a-us da 60 vloaz e 2050, pa oa unan war pemp e 2005. Hag evit ar re o deus muioc’h eget 85 bloaz, o niver a zaougementfe e-kerzh pemzek vloaz.

N’eo ket ar saviad-se un degouezh dibarek da Vro-C’hall, da Vreizh, peogwir ez eo tizhet Europa a-bezh gant kudenn an diskar tudegezhel, hogen aesoc’h e vez diluziet ar c’hudennoù a seurt-se en ur vro vihan eget en ur tiriad bras divent evel an UE bremañ, rak tostoc’h ouzh an dud e vezont. Kas an dud yaouank mil kilometr pe muioc’h c’hoazh diouzh o bro c’henidik evit kavout labour, n’eo ket mat evit ar vuhez tiegezhel. Ur Stad vrezhon dieub hag a virfe he bugale er vro hag a rafe ur politikerezh tiegezhel yaekoc’h, a warantfe surmat ur vuhez sederoc’h evit hon tud-kozh e-keñver an holl draoù-se.

Donwal Gwenenez

An diwaskañ-poan dor izel ar Silvidigezh

Un droug ergorel eo ar boan. N’omp ket evit kompren, dizarm en em gavomp dirazi. Fañch Kerrain en e levr “*Keal Doue war-lerc’h Auschwitz*” a imbours’h ar gudenn-se pa n’eus ket spontusoc’h euzhuster en hon amzer eget ar gouenn-lazh-se a-yoc’h. Penaos krediñ c’hoazh e vije un Doue-Karantez pa lezas tud a vil-vern da c’houzañv ha da vervel garv, dre ur reizhiad-diouennañ, a rae eus an dud-se netra nemet niverennoù brizhellet war o brec’h ?

Braouac’hus eo evidomp an dud bezusted ar poanioù a c’heller diwaskañ er bed-mañ, pep hini e lod, brasoc’h, pe bihanoc’h, bennozh da Zoue ! Hag en ur sellout ouzh Jezuz war hent ar groaz, piv a vije digalon a-walc’h da chom hep bezañ reveulzet gant ar poanioù en deus-eñ gouzañvet hep klemm, hag eñ digablus a-grenn ha dibec’hed ? Kevrinus eo evidomp ar c’hraf eus ar feiz war poanioù ar vuhez-den, dreist-holl pa welomp tud a garomp dalc’het gant ar boan. Diaes-tre eo deomp hen degemer, ha lod a c’hell serriñ o c’halonoù ouzh ar feiz zoken, en abeg da se.

Daoust ha poanioù mab-den e oa ret da Jezuz gouzañv evit dasprenañ an den en e natur a bec’her kaledet ?

An Iliz a respont deomp n’eo ket ar boan tra an Aotrou Doue, dont a ra diouzhimp-ni, a gemer perzh er “*pec’hed-orin*” dre hon natur-den a zo en he c’hreiz abaoe ur frailh bet aotreet gant an Aotrou Doue dre ma felle dezhañ hol lezel libr - dieub, frank - da zibab etre ar Mad hag an Droug.

Rak pa zibabomp ober an droug n’eomp ket diouzh ar pezh ez omp graet evitañ. Graet omp evit ober ar mad : hon evurusted a gavomp oc’h ober ar mad, a zo bolontez Doue, a zo karantez. Pa reomp an Droug e sachomp warnomp ar gwalleur, hag ar bed en-dro deomp a zo distummet ivez gant an Droug : ar c’hleñvedoù, an drougziwezhoù naturel a zo ivez merkoù an Droug.

Diwar-se, peogwir ez eo Doue karantez e c’hoantae hon lakaat da zistreiñ dezhañ, treiñ-kein d’an Droug, d’ar pec’hed, met dre un hent a zouj ouzh hor frankiz, hollc’halloudegezh Doue n’eo bevennet nemet gant hor frankiz-ni a-benn ar fin. Aberzhet en deus un tamm eus e

hollc'halloudegezh da ober plas deomp evel m'eo gouest un tad da aberzhiñ un tamm eus e vadoù evit ma c'hello e vugel kregiñ mat gant e vuhez a zen deuet.

Ha neuze ez eo deuet Doue davedomp, oc'h en em ober den. Ha penaos e vije bet gwir den hep sammañ evelomp samm ar poanioù a gaver e kement buhez-den a zo ? Ret-mat e oa da Jezuz diskouez deomp an hent da sammañ hor poanioù hon-unan ha d'o c'hinnig da Zoue evel ma reas e-unan ouzh ar Groaz.

Ar sakrifis-se a ginnig deomp an Aotrou Doue ober a zo da ober en ur sellout ouzh hor pec'hedoù deomp hon-unan, hor mankoù pemdeziek, evel m'o gwelas Jezuz e-unan e liorz an Olived, e-pad e vezhekadur, e gurunennadur, e skourjezadur, e gouezhadennou war hent ar Groaz, e groazstagadur hag e

dremenvan : dindan e sell karantezus o c'houzañv ganeomp, hor sikour da chom hep nac'h hor c'hiriegezh. Gantañ, na nac'homp ket hon daouarn ouzh tachoù ar bourev !

Evel-se, gant Jezuz, e vez skañvaet d'hor poanioù. Ha dreist da se ar boan hol laka da dostaat ouzh an Aotrou Doue, rak pa c'houzañvomp en em gavomp en ur stad dic'halloud ha gwan, a aesa deomp gwiskañ ur spered izel dirak Doue. An uvelded-se a ro an dro deomp da c'hervel gant kriadennoù gwirion, a garantez reveulzet gant ar Boan, ouzh an Hini en deus asantet hep bezañ kablus a netra, dinamm ma oa, sammañ anezhi ganeomp dre garantez.

An neb a gri evel-se, sur a vo salvet.

T. Gwilhmod

Aozerien "Ar Bibl Santel" :

3. Pêr ar Gall ha Jozef Lec'hvien ; 4. An aozerien all

Pêr ar Gall Bet ganet e Gras-Gwengamp e 1915 e reas e studi e Sant Jozef Lannuon, evel Maodez Glanndour. Prizoniad en Alamagn e-pad an eil brezel-bed e kasas a amzer o teskiñ rusianeg, poloneg hag alamaneg. Beleget e 1946 ez eas da eil-skolaer e Plouha, da rener skol Pleuveur-Bodoù e 1950, hag hini Ar C'houerc'had betek 1964. Neuze e voe anvet da berson e Eviaz. Neuze e stagas eno da dreiñ an testamant kozh e brezhoneg, ger ouzh ger, diwar an hebraeg, hep kemm urzh ar gerioù. Liesskrivañ a raio levriegoù anvet «Levrioù ar Bibl» etre 1966 ha 1975. Tremen a reas bloaz e Jeruzalem da wellaat e droidigezh eus an «Tanakt» (Torah, Profeded, Skridoù all). Hon troidigezh eus ar profed Daniel a zo ul labour a ziforc'h, kroget abretoc'h, frouezh ur c'henlabour gant Pêr Bourdelles ha dindan renerezh Maodez Glanndour, ha n'eo ket diazezet war ar gresianeg hepken. Eñ eo a-hent-all en deus troet troet skridoù gresianek an Testamant kozh en embannadur an Tour-Tan. Deuet da berson Lokarn betek 1983 e kenlabouras gant Jozef Lec'hvien evit embann an Testamant kozh e pemp levrenn adalek 1981. Tizhet gant ur barr-seizi ez eas da garmez-kozh Sant-Brieg, e-lec'h e rentas e ene da Zoue e 1988.

Job Lec'hvien, niz da Bêr-Mari Lec'hvien person Kemper-Gwezenneg, bet drouklazhet e 1944, ez eo bet ganet eveltañ e Ploubazlaneg (Pleraneg) en un tiegezh labourerien-douar. Eñ ivez a reas e studi e skolaj Sant Jozef Lannuon. Beleget e voe e 1945 e voe rener skol Sant-Pêr (skolaj Diwan hiziv an deiz) e Plijidi eus 1945 da 1970. Sikour a roe da Skol an Emsav evit sevel stajoù Plijidi. Kemeret en doa perzh en FLB er bloavezhioù-se ha toullbac'het e voe en abeg da gement-se. Adalek 1970 betek ar bloavezhioù 1990 e voe person Kergrist-Moeloù ha Tremargad, neuze e kenlabouras gant Pêr ar Gall, person Lokarn, evit embann Bibl "An Tour-Tan" etre 1981 ha 1986 diwar an dornskrid en hebraeg eus an trede kantved goude Jezuz-Krist. Luskañ Embannadurioù an Tour Tan a reas eta ; skrivañ a reas salmoù rimet "Kanenoù Santel", treiñ a reas "Katekiz an Iliz katolik" a-bezh (1992), chomet diembann, ha "Diverrañ katekiz an Iliz katolik" gant Imbourc'h (255 p.). Kemeret en deus perzh e bodad etreeskoptiel al liderezh e brezhoneg. A-hent all e troas ivez oberennoù latinek : buhezioù Sant Samzun ha Sant Tudual, ha prosez santelezhadur Sant Erwan. Adalek 1978 e liesskrivas teir gwech un diverra eus ar Brevial ! "Pedenn an Iliz", difaziet gant Klerg, oc'h implij troidigezhioù Maodez Glanndour Al Liamm evit an Testamant Nevez.

Resevet en doa ar Priz Langleiz e 1988, ha Kolier an Erminig e 1996, dreist-holl evit e labour war-dro embannadur an Testamant kozh eta.

Adalek 2011 en deus adlakaet e labourioù war ar Bibl war ar stern evit souplaat an testennoù da gaout ur Bibl mat evit al liderezh. Chom a rae tostik-tost d'an hebraeg evelkent.

Aet eo d'an Anaon d'an 29 a viz Mezheven 2015 da 96 bloaz. Un nebeut sizhunioù a-raok e welis anezhañ en ospital Pempoull. Deuet e oa da vezañ pounner-glev da vat. Mall e oa gantañ mont da welout an Aotrou Doue, emezañ, daoust d'e vankoù, emezañ c'hoazh. Doue d'e bardono ! Emañ e vez e bered Pleraneg.

An aozerien all :

Maoris Ar C'hollo bet ganet d'ar 27/2/1921 e Plouarzhel, beleget e 1945, kure e Skrigneg, kure e Loperc'hed e 1947, e Plouvien e 1951, en Edern e 1960, ez eas da Berson e Lambêr e 1967 e klaskas ober gant ar yezh er barrezig hollvrezhonek-se hag en em dennas e 1979 e Keraodren Brest betek e dremenvan er bloaz 2003. Eno e oa gwelet fall a-walc'h dre ma nac'he kenferenniñ gant e genvreudeur (e galleg). E brezhoneg eo e lide e oferenoù a-bred-tre diouzh ar beure, war-dro 6 eur, e kumpagnunez Fanch Morvannou. Oberoù an Ebestel hag ar Profed Jeremias a brientas evit Maodez Glanndour. Ezel eus Kristenien Breizh e skrivas meur a dra evit ar gelaouenn Imbourc'h, pergen diwar-benn luskad Misionoù Breizh er seitekvet kantved. E 1985 ez aozas troidigezh "Bibl ar Vugale", un dibab a destennoù evit "An Iliz en Dienez". Daoust pegen lent e seblante bezañ e oa bepred e-touez ar re gantañ o lakaat e anv evit beajoù tramor Kristenien Breizh, ha gant e garr-tan «Accadiane» e rente servij bep miz da Ivona Martin ha da Youenn Troal evit mont da emvodoù Kristenien Breizh e Kistinid. C'hwec'h miz a-raok dezhañ tremen em c'halvas da brofañ al lodenn eus e levraoueg a oa e marchosi Keraodren, kludet eno en ur solierig bet aozet gantañ e-unan, da wareziñ e levrioù diouzh ar glebor. E gambr a oa bihan a-walc'h met kempennet en doa anezhi souezhus gant speurennoù «contre-plaqué», da c'hellout klenkañ kalz dielloù ha levrioù. Goude e dremenvan e tremenis d'o sammañ, met d'an eskopti e oa bet kaset pep tra, hep gwir ebet ! N'ouzomp ket eta ha miret eo bet gant an

eskopti e Kemper e droidigezhioù prizius, war Maria Valtorta da skouer, hag e sarmonioù brezhonek niverus, a aoze evit an Oferenoù brezhonek e Brest. Dont a rae a-benn da ober gant ur yezh aes da gompren, koulz lavaret hep gerioù «nevez», e spered

An Tad Medar, e studias brezhoneg e skolaj Sant Frañsez Lesneven gant ar chaloni Pêr Batani (Kloareg ar Veuzid, kenlabourer da Studi hag Ober, gouzidik bras war al lennegezh vrezhonek). Genidik eus Lanarvili (Leon), a voe ar misioner kabusin diwezhañ o prezeg e Breizh-izel. Ren a reas ar gelaouenn vizek hollvrezhonek "Ar vuhez kristen" betek 1944. Skrivañ a reas "Fatima", "Ar Werc'hez Vari", "Diwar c'hoarzhin", "An Tri Aotrou", "Paotred an Ognon", "Istorioù Beleien"... Kemer a reas perzh e labourioù goursened Vatikan II e Roma. Kenaozer e voe, gant Maodez Glanndour, eus "An Aviel hervez Sant Mazhev", Ar Bibl Santel, Studi hag Ober, 1952.

Gwilherm Dubourg, person Bulien war-lerc'h an Aotrou Klerg. Niz da Maodez Glanndour, en deus studiet ar Bibl e Pariz. Kuzuliet en deus Maodez Glanndour, pergen evit treiñ Levr Job.

Pêr Bourdelles, genidik eus Sevel-Lannuon e 1907 a reas e studi e skolaj Sant Jozef Lannuon e-lec'h e voe kelenner war an Istor-Douaroniezh goude e velegiaj e 1932. Kenlabourat a reas e Gwalarn, Studi hag Ober, Barr-Heol, Al Liamm, Imbourc'h (pergen e levrig : «Petra eo ar Varksouriezh ?»). E dielloù Maodez Glanndour hon eus kavet daou zornskrid digantañ : un tamm eus 2 rouaned, ha Levr Daniel.

Glaoda Barbotin, person kozh Gevrezeg (Gg Gévezé) e bro Roazhon en doa lidet pell amzer an Oferenn e skolaj Sant Marzhin Roazhon. Gant Paol Kalvez en doa skrivet al levrig «Petra eo ar Bibl ?» e ti Imbourc'h. Kenlabouret en deus oc'h adlenn levrioù 'zo eus ar Bibl, a-raok o c'has da Glerg ha da Vaodez Glanndour.

M.J. Le Guillou o. p. bet ganet e Servel-Lannuon e 1920, kuzulier e Sened-meur Vatikan II, aozer kalz oberennoù, pergen war-dro an darempredoù gant an Ilizoù reizhkredenek. Brezhoneger a vihanik ez anaveze mat-tre ar gresianeg, "tost disi" eme Maodez Glanndour en

e zigoradur d'ar Pevar Aviel¹⁴, met ne ouzomp ket resis penaos en deus kemeret perzh : moarvat en deus roet kuzulioù evit arroudoù diaes e gresianeg.

Herri Tangi, en deus labouret da dreiñ gresianeg Sant Lukaz e 1941, eme Maodez Glanndour. N'hon eus kavet roud ebet anezhañ, avat.

J. Peron kelenner war ar Skritur sakr e Kloerdi Bras Sant Brieg. Graet en doa e studioù e Roma hag e Jeruzalem. Eñ eo a roas an Nihil Obstat d'an holl droidigezhioù-se evit Imprimaturioù eskob Sant-Brieg.

Roll-lennadurezh

Amañ da heul e lakaomp ul levrlennadurezh eus al levrioù hag eus ar pennadoù renket tamm pe damm hervez an implij hon eus graet anezho :

- Imbourc'h 207 1987 .- Jil Ewan .- Ar Bibl en e bezh, mammenn hon feiz kristen.

- Barbotin (Glaoda), Kalvez (Paol).- Petra eo ar Bibl ? Imbourc'h 77-78-79 Eost 1976 70 p. ;

- Rhisiart Hinks, Al Liamm 269 1991 p. 404 Istor troidigezh ar Bibl e Brezhoneg betek dibenn an 19vet kantved ;lenn ivez war lec'hienn « Ar Bibl en Anjev » <http://b.49bzh.monsite-orange.fr/page7/> ;

- Maodez Glanndour : Al Liamm 40 1953 : «Ar Bibl Brezhonek» (en notennoù) ; Ar Bedenn evit ar Vro 1955 : « Hor Pal e troidigezhioù ar Bibl » (...un ober skiantel, resis, gant ar gerioù a zo ezhomm...) ;

- Semaine religieuse de Quimper et Léon, 1969 p. 617-620 ha p. 713, burutelladur Pevar Aviel Al Liamm gant Pêr-Yann Nedeleg ha respont Maodez Glanndour.

- AL Liamm 137 Déc. 1969 p. 458 : An Abad Meriadeg Herriou a skriv n'eus kudenn ebet o lenn troidigezh M. Glanndour evit ur Gwenedour ; Ar Breur Visant Seite (daoust d'ar skritur ZH na blije ket dezhañ) a lavar ez eo ul labour « dispar », daoust ma oa nec'het a-raok kregiñ da lenn . Ronan Ar Glev (Lokournan) a lavar ez eo « un destenn-skouer a vrezhoneg unvan » ;

- Feiz ha Breiz Niv.231 – 1983 p. 22, ar Chaloni Mevelleg a ro pour da eil embannadur al Liamm,hag a vurutell gant meuleudi al live yezh ;

¹⁴ «Ar Pevar Aviel» Al Liamm ; kv. ivez Studi hag Ober 22-23 p. 40.

- Klerg, Barr Heol 22 1960 : Aviel sant Lukaz : notennoù a-bouez war labour-treiñ ar Bibl ; B.H. 69 1971 « An Aotrou Pêr-Yann Nedeleg » (hervezañ en defe Pêr-Yann Nedeleg kinniget dezhañ kenlabourat e kuzh dre ma ne zeue ket a-benn da gas a-zoare da benn an holl droidigezhioù evit eskopti Kemper, endra m'en doa an eskob-skoazeller V. Fave kuitaet ar gomision etreskoptiel ha roet dezhañ e-unan an imprimaturioù a oa ezhomm) ;

- Studi hag Ober 16-17 1972 : Anvioù Levrioù an Testamant kozh ; Penaos treiñ ar salmoù ? ; Geriaoueg vihan ar Bibl (roll kentañ, un eil a vo : niv. 22-23) + kartennoù ; «eo/zo/emañ/eus» ; follennoù liderezh Kenvreuriez ar brezoneg Kemper : kenveriet eo troidigezhioù Kemper ha Sant Brieg a ziskouez ne dro ket Kemper ar gresianeg ;

- Maodez Glanndour, Barr Heol 92 1977 : burutelladur troidigezh Kenvreuriez ar Brezoneg Mazhev 10, 30 ha dreist-holl 17, 11-19 dre ar munud, gwerzad-ha-gwerzad, ha da glozañ e tiskler ez eo tueb tre an droidigezh, a gas kuit ar pezh a zeu a Zoue hag a bouez kalz re war ar pezh a zeu eus Mab-den, zoken ma n'emañ ket en destenn c'hresianek. « Daoust hag hen greont espress-kaer, nann, ne gredan ket : evel-se e soñj an dud er mareoù-mañ ; kontammet eo ar speredoù, ne welont mui sklaer ken. (...) Me v-unan, avat, en anv an Aotrou Krist hag e Aviel, n'hellan ket degemer an dra-se ».

- Ar Bibl Santel Al Liamm : Pevar Aviel 1969 rééd. 1982, Oberoù (1971), Salmoù (1974), Izaia (1981): en holl 996 p. ;

- Troidigezhioù Maodez Glanndour : imprimatur 1983, A4, bizskrivet ganeomp : 942 p.

- Ar Bibl An Tour-Tan, 5 levrenn diwar Testamant kozh ar Massora (hebraek an trede kantved goude Hor Salve, 1981-1986, 1362 p.

- Ar Bibl Santel (1953-1958) Maodez Glanndour ha Marsel Klerg Koheleth, Habakouk, Hobdia, Yoel, Yona, Levr ar Furnez, Aviel Sant Mark, Aviel Sant Yann, Diskuliadur St Yann 6 vol. in-8 420 p. (kalz eus an testennoù se a vo adwelet hag o devo un imprimatur nevez e 1983) ;

- Klerg .- Ordo lectionum missae – an daveennoù a zo e niv. 100 Kannadig Imbourc'h.

- Pêr Ar Gall .- Levrioù Ar Bibl e brezhoneg troet pizh diwar an hebreeg 1966-1975 : 25 vol. ;

- An Testamant Nevez.- Minihi Levenez. (Guichou), Minihi Levenez 2002. Burutellet

garv e Bull. Sté Arch. Finistère de 2002 gant an Tad Marc eus Landevenneg. D'hor soñj ez eo dreist-holl diforc'h diouzh al lennegezh arnevez e brezhoneg. Troidigezh dipitus, dic'houest da dreññ pizh ar gresianeg. Evelkent, troiennoù a zo bet dalc'het hag a vez kavet alies-tre gant Klerg ivez.

- An Avielou .- Ar skol dre lizer hag An Testamant Nevez eil lodenn : labourioù Kenveuriezh ar brezoneg eskobiezh Kemper ha Leon, Nihil Obstat Guichou, imprimatur gant V. Fave. Brezhoneg aes, hogen pell a-walc'h diouzh ar gresianeg alies. Holl e vezont kavet war lec'hienn an eskopti ;

- Ar Bibl Santel, 1897, gant « Gwilh ar C'hoad », pastor ha mab-bihan ar pastor Ricou, eus Tremel, en doa kenlabouret da dreññ Testamant Nevez Jenkins. Ar c'helenner Le Berre eus Skol-veur Brest, diskibl d'ar Chaloni Falc'hun (ha bet eil-vaer komunour) a lavar emañ e yezh Treger hogen levezonet gant ar Gonideg, ha dre-se « ne gile ket da sevel nevezc'herioù, ur c'hemmesk a vrezhoneg poblek hag a vrezhoneg gouiziek, ma vezer kollet un tammig ». Anat eo deomp edo war daol-labour Maodez Glanndour.

- Koad 21 : Testamant Nevez ar Pastor Koad e ZH gant kemmoù da welllaat an destenn. War internet e vez kavet gant tammoù eus an Testamant kozh ;

- studybible.info evit sellout ouzh kalz bibloù en-linenn. Graet hon eus gant Strong dreist-holl evit kompren argresianeg ger-ouzh-ger ; rvit sellout ouzh ar septuaginta e gresianeg : <http://ba.21.free.fr/septuaginta/> ; evit an desten en hebraeg : <http://www.mechon-mamre.org/f/ft/ft0.htm>

- Dictionnaire des noms propres de la Bible cerf DDB 1978, a oa war daol Maodez Glanndour, dibab a rae ar stummoù hebraek (Izaia da skouer), ha kemmet hon eus anezho da gemer ar stumm latinek pe gresianek hervez ma erbed bremañ an Iliz katolik (Izaias neuze) ;

- Notennoù a Batrologiezh gant Maodez Glanndour 132 p. Imbourc'h 134-135 Meurzh 1982 : war treuzskrivadur an anvioù divoutin eus ar gresianeg d'ar brezhoneg p. 10 : lakaat -os kentoc'h eget -oz ; Klerg ha Kemper a gav mat blotaat al lostger (s/z) ha ret eo anzav e vez klevet « Herodezidi » ha n'eo ket

« Herodesidi ». Nezue eo bet dalc'h « z » e degouezhioù 'zo, pa vez gwriennet mat er yezh : Herodez, Moizez, Lukaz ;

- Leor Nevez an Oferenn, Chanoine Uguen 1924 : p. XII servijus evit treuskrivañ eus al latin d'ar brezhoneg ;

- Y Beibl, Cymdeithas feiblaidd frytanaidd a thramor, Lundein 1974 ; Y Beibl cymraeg Newydd (Yn Cynnwys yr Apocryffa) Cymdeithas Y Beibl 1988, div Vibl disheñvel en hor yezh-c'hoar, dreist-holl evit an anvioù divoutin ;

- Bibl santel 1866, ar Gonideg. Ne anaveze ket ar gresianeg. Aviel Sant Mazhev a zo mat a-walc'h, troet gant an Abad Henry, eus Kemperle. Hervez Anatole Le Braz ar bobl ne oa ket gouest da lenn ar Bibl-se. Hervez an Dr Cormerais e voe nac'het an Imprimatur en abeg da se, met ivez, a soñj din, dre ma oa kelliget gant protestanted. Lenn ivez : B.H. 50 1966 Bibl ar Gonideg ;

- Testamant Nevez (Jenkins) 1847 ; 11 embannadur a zo bet eus al levr-se, unan divyezhek gant e vab e 1886. Evit gwir ez eo Bibl ar Gonideg gwellaet met/ha gant gerioù gallek : 'preparit' e lec'h 'aozit' da skouer.

Oberennoù hollek

- Nova Vulgata .- editio typica altera .- Liberia Editrice Vaticana 1998 ;

- BJ cerf 1991 ; TOB édition intégrale, 2 vol. 1975 ; Bible Chouraqui 1989 ;

- YBB, Frañsez Kervella ; Geriadurioù Martial Ménard 2012 ; Roparz Hemon ; DEVRI geriadur istorel e brezhoneg ;

- Leoriou ar Baradoz .- Yann Celton .- roll an holl levrioù a relijion e brezhoneg (mankout a ra ar braz eus re Imnourc'h ha Barr-Heol) ;

- Geriadur ar Skrivagnerien Lukian Raoul, prizius evit anavezout aozerien ar Bibl.

- hag evel-just, war internet : Lexilogos Wikipedia Google traduction...

Evit gwelout e peseurt stad emañ hol labourioù, mont war lec'hienn Emglev an Tiegezhioù/Breuriezh Kristenien Breizh/Bodad ar Bibl. Liammoù all ha dielloù all a zo eno n'int ket meneget amañ.

T. Gwilhmod

Evit ur bed hep Islam

“*Pour un monde sans Islam*”, se zo talbenn ul levr eo bet skrivet gant Aquila, un Aljeriadez a orin kabiliat repuget e Bro-C’hall, embannadurioù *Tatamis*. Bet ganet e kalon an Islam, Aljeria, e treuzvevas e-pad tri dekvloaziad a-raok gellout tec’hel diouti evel ma tec’her diouzh ur prizon, a lenner war bajenn pevar golo al levr. Tri dekvloaziad ma-z eus en o zouez unan du (pe rus), hini ar brezel diabarzh en anv Allah, ma redas a-builh ennañ gwad an Aljerianed ha hini estrenion evel menec’h Tibhirin ha tud all. Dre ar spont e oa bet lakaet war an daoulin ar vro a-bezh gant ar sponterezh islamek. A-dreuz drez ha sperm, en amzer ar peoc’h evel en amzer ar brezel, e talc’has penn Aquila hag e nac’has plegañ d’an Islam.

Diskouez a ra petra eo bezañ ganet plac’h e douar an Islam. Tennet eo bet unan eus he c’hoarezed diouzh ar skol da unnek vloaz, en abeg d’un afer teñval a vabariadezh en he skol. Brazet e oa bet ur plac’h 12 vloaz gant he skolaer. Mouget e voe an afer, kuitaat ar skol a reas ar skolaer evit mont da gelenn sioul ha seder en ur skol all. Tamall barnerezhel ebet evitañ, hogen kannet a-lazh-korf e voe ar plac’hig gant he ziegezh hag en diwezh ez en em lazhas. Buan e tizoloas ne oa ket mat bezañ ur plac’h en he bro, pempvet bugel un tiegezh a c’hwec’h bugel (peder merc’h ha daou baotr) e tispleg penaos e oa bet distaolet gant he mamm d’he ganedigezh ha desavet gant ur voereb, amzer dezhi da ismoriñ he c’herseadenn. Ur paotr e oa ar c’hwec’hvet bugel. Ur fest e voe evit e zonedigezh evel evit kement paotr bet ganet, pa oa tost un dizenor ganedigezh ur verc’h. He daou vreur en em zalc’he evel roueed vihan seul-vui m’edo an tad o labourat e Bro-C’hall, ne raent netra hag e c’hourc’hemennent pep tra (“Big brother” eo lesanvet he breudeur gant Aquila), hag ar vamm a oa mamm-yar evito, pa oa mamm-gastrek evit he merc’hed. En ezvezañs an tad e oa an eontred a-berzh an tad a oa o ren war an tiegezh ha ganto e oa bet aozet dimezi he c’hoarezed henañ.

D’he femp bloaz, war he goulenn, ez a d’ar skol gant he breudeur hag he c’hoarezed, met kerseet e voe buan, graet e veze ar c’hentelioù en arabeg klasel pa ne gomze nemet kabileg ha dreist-holl ez eo war an Islam e oa an darn vat eus ar c’hentelioù-se. E 1980 e oa, 18 vloaz war-lerc’h dizalc’hiezh Aljeria, ne oa ket deuet a-benn an FLN, ar strollad politikel unel, da sevel ur skol, dellezek eus an anv-se. E-barzh foukennoù an

SAS¹⁵ gall, chomet hep bezañ ratreet, e oa he skol, yen-sklas e-pad ar goañv ha tomm-tre e-pad an hañv. Yaouank-tre e kemer erez ouzh an doare ma-z eo rediet ar maouezed muslimat d’en em wiskañ, pa wel he mamm oc’h en em dreuzfurmiñ en un doare tasmant en he frizon gwiad evit gellout kerzhout er straed gant maouezed all gwisket evelti, evit chom hep bezañ kunujennet gant ar wazed. Dic’hallus e oa ober an diforc’h etrezo pa ne veze gwelet ken nemet o daoulagad. Ha pa lavarod dezhi e vo ret dezhi dougen hevelep gwiskamant, tomm-tre en ur vro tomm mat dija, pa vo kaezourek (war-dro 12-13 vloaz), e tou ne zougo morse an euzhuster-se, hag e teu a-benn da dremen e-kichen, dre ar gwidre hag an ijin. En em wiskañ a ra evel ur paotr gant blev troc’het berr, hag e talc’has d’he mennozh e-pad he studioù e Bejaïa, ar gêr vras (“Bougie” e galleg gwechall). Ur wech gounezet he diplomoù e labouras evel sternerez kenwerzhel en ur gevredad-stad a zilhaderzh trevourel ha milourel. Beajiñ a ra a-dreuz ar vro penn-da-benn, ha zoken en estrenvro (Liban) hep dougen gwech ebet ar gwiskamant islamek. He c’herent a lavar dezhi e vo lazhet gant djihadourion ar FIS-GIA a ren dre ar sponterezh etre 1990 ha 2000, hag hi en em c’houlenn hiziv penaos he deus graet evit chom hep bezañ lazhet, rak un toullad merc’hed gwisket evelti a zo bet lazhet, gwallet, skrapet da servij da sklavezed revel gant an djihadourion.

En abeg da se n’he deus nemet ur c’hoant, kuitaat ar prizon islamek-se, daoust ma c’hounez ur gopr uhel-mat en Aljeria. Bez’ e lavarar dezhi ne c’hell ket mont kuit hep bezañ dimezet, nac’h a ra, ret e vo mont e darempred gant kendirvi a zo e Bro C’hall evit he ambroug, nac’h a ra ivez, fellout a ra dezhi bezañ dieub. D’he zregont vloaz e tilestr e Marseille evel studierez, met kerseet eo diouzhtu, daskemmet penn-da-benn eo ar skeudenn he doa eus Bro-C’hall, bez’ e kav Muslimiz e-pep lec’h. Mont a ra da Nisa, heñvel an traoù. Evit paeañ mizoù he studioù e kav labour hanter-amzer en un ostaleri, met aze ez eo muslimat ivez ar c’hoskor evel tost an holl ostalerioù. Chigardet e vez gant ar baotred muslimat a lavar dezhi ez eo ur vuslimadez fall, bez’ e lavar n’eo ket unan, hag evit chomp hep bezañ chigardet pelloc’h e laka ur chadenn gant ur groaz en-dro d’he gouzoug.

¹⁵ SAS : *Section Administrative Spécialisée*

Kuitaat a ra Frañs hag e ya da Vro-Spagn, kerseet heñvel eo, Muslimiz ha moskeennoù e-pep-lec'h ! Mont a ra da Vro-Saoz da adkavout Christopher, ur Saoz he deus kejet gantañ e Pariz. Ober a ra dezhi gweladenniñ e vro, evel Birmingham, Muslimiz e-pep-lec'h, moskeennoù, stalioù halal, gant merc'hed gouelet evel en Aljeria. Spontet eo gant ar pezh a wel, Europa oc'h en em lezel da vezañ islamekaet tamm-ha-tamm. D'he ziegezh m'emañ chomet e darempred ganto dre ar pellgomz hag ar genrouedad, e kemenn dezho emañ o vont da zimeziñ gant ur Saoz, Christopher. Kerkent ur goulenn, daoust hag ez eo muslimat ? Urzh a reont dezhi e ganttreiñ d'an Islam, pe ne vo ket degemeret ganto. Ne fell ket dezhi, ez eo ur Saoz, met Christopher a zo a-du evit dont da vezañ muslimat. Mantret eo Aquila, tec'het he deus diouzh an Islam n'eo ket evit e adkavout en Europa. Neuze e torr he darempred gant Christopher. Distreiñ a ra da Vro-C'hall e-lec'h ma chom evit ur pred berr e St Denis (93) e-lec'h ez adkav un niver mat eus annezidi he c'hêriadenn gabiliat o deus profitet eus an adstrollañ tiegezhel. Aze evel-just he deus bet amzer da wiriekaat islamekadur Bro-C'hall hag amsavidigezh ar boblañs.

A-benn nav miz e kuita St Denis, evit mont da Neuilly-sur-Seine, ha goude bezañ gallekaet hec'h anv e kav labour. Neuze e fell dezhi seveniñ un dra a zo en he fenn abaoe pell, dont da vezañ kristenez. Un deiz ez a e-barzh un iliz, lavarout a ra d'ar beleg a gej gantañ e fell dezhi bezañ badezet. Kerseet eo c'hoazh, bez' e lavar

dezhi ar beleg ne zeuer ket evel-se da vezañ kristen, ret eo bezañ katekizet e-pad meur a vloavezh ha dreist-holl ez eo arabat dezhi kemm relijion, ur relijion a garantez, a zamantegezh hag a beoc'h eo an Islam. Din-me, eme Aquila, he doa gouzañvet euzhusterioù an Islam e felle dezhañ deskiñ din petra oa an Islam. Displegiñ a reas dezhañ ar pezh he deus gouzañvet en Aljeria, met aheurtet e chomas ar beleg, bouzar ouzh hec'h arguzennoù. Mont a reas kuit divlazet eus ar pezh ez eo deuet da vezañ an Iliz ha Frañs, hag Europa ivez. Dont a raio memestra da vezañ kristen diwezhatoc'h, met ur sell spiswell a vir eus stad an traoù e Frañs, en Europa, e keñver an Iliz, ar Pab, ar gloer katolik dre vras, ha stad-renerion Europa gant o daoulagad pikouz mat hag o empenn fliptroc'het (lobotomizet).

E dibenn e levr e ro he mennozh evit diluziñ kudenn an Islam en Europa, un diskoulm a garfed gwelout kemer gant hor politikerion : "Evit ar miliadoù a Vuslimiz e Frañs hag er C'hornog ez eo ret kinnig dezho kanttreiñ d'ar Gristeniezh ha sinañ un engouestladenn da zoujañ an talvoudoù kornogel, pe da gemer o malizennoù evit o kas en-dro d'o bro-orin, evel ma voe argaset diouzh Aljeria dre kantadoù miliadoù an Treid-du, a oa bet gant en Aljeria evit an darn vat anezho".

Sur ez eo ul levr da lenn, rak ur vaouez he deus buhez et ar pezh a gont ez eo Aquila.

Yann MIKAEL

Mouezh an Tad

Mouezh an Tad a embann : "Te eo va Mab-Muiañ-karet ! Ennout em eus lakaet va levenez ! "Setu, e gwirionez, un disklêriadenn a garantez. An Tad a gomz ouzh e Vab, hegarat, tadel, karantezus. Estlamm a zo gant an Tad dirak e Vab.

Lavarout a ra dezhañ: "Va Mab ez out-te !". Tennet eo al lavarenn-bomm eus ar salm 2 hag a zo ur ganenn evit sakridigezh ar roue yuzev a veze roet dezhañ e-pad an dilennadur e lesanv.

Ar salm-se eta a rakkemenn ar Mesiaz, ar Roue-Mesiaz-se eus lignez David, an Den olevet, sakret, kensakret, nevezet gant ar Spered Glan evit bleniañ an dud davet Rouantelezh e Dad.

An Tad a lavar: "Te eo va Mab muiañ karet ! En

Testamant Kozh, al lavarenn "muiañ-karet" ne vez kavet nemet teir gwech ha lakaet da Izaag mab Abraham, da vare e aberzh. Aroueziet, diskouezet eo eta Jezuz evel an Izaag nevez ne c'hell ket-Eñ tec'hout diouzh ar marv.

"Te eo va Mab Muiañ-karet...!" Se a zo e-giz ma ne c'hellfe ket an Tad herzel dirak sentidigezh e Vab, herzel dirak e Aberzh Vak, prest betek ar Groaz ha setu perak eo roet dezhañ gant an Tad ar gefridi da seveniñ oberenn Silvidigezh an dud.

An Tad a lavar: "Ennañ em eus lec'hiet va holl garantez!". Ul lavarenn heñvel-mik a zo en Testamant kozh, e levr Izaias ; ur rakkemenn hir, ur seurt pempvet Pasion, eus donedigezh ur

“Servijer doaniet diskouezet gant Yawe”.
"Hemañ eo va servijer harpet ganin, va dilennad a blij din."

An Tad a ziskleir e garantez divent evit e Vab hag en em zalc'h evel ur "servijer", sentus betek bezañ "den ar poanioù". "Setu ma teuan, o Doue, a lavar ar Mab-se evit ober ho mennantez". Al Lizher d'an Hebreed a ro dimp da anavezout an emzalc'h-se a beursentidigezh.

E walc'h en deus an Tad gant e garantez, gant e levenez evit e Vab. Hag anavezet eo gantañ a-wel d'an holl, evel an den peurvat, a brezeg Sant Paol. An hini a gas al Lezenn da benn, a-grenn. An hini a seven mennantez an Aotrou Doue war an dud.

An holl a zle gouzout ez eo bet ganet gant an Tad hag anavezet splann gant an Tad-se. Setu perak ar pezh a zo lavaret gant ar Mab a zo lavaret gant an Tad. Ar pezh a zo graet gant ar Mab a zo graet gant an Tad.

Disklêriet "Mab Doue", ez eo diskouezet evel an hini a ra groñs ar pezh a c'hortoze an Tad, o vezañ an Adam Nevez, diazeour ur Boblad Nevez, penn un denezh nevez a asant da vennantez an Tad. Mouezh lugernus hag asur an Tad a ziskleir piv eo Jezuz. Anavezet eo Jezuz evel Mab, evel e Vab.

Dav eo dimp avat evezhiañ ez eo p'en em vesk an Aotrou Krist gant engroez ar bec'herien, eo e klever mouezh an Tad. An den-se dicheuc'h, divrud, dic'hlod, dienor, hennezh eo Mab Doue.

An den-se e-mesk an dud, hennezh eo Mab Doue. Diskenn a ra e ster an Istor, prest da dalañ ouzh ar pec'hed, ouzh ar marv, en ur seveniñ a grenn mennantez an Doue Bev.

Setu-Eñ bremañ, silet ennañ nerzh, galloud evit disklêriañ d'an den pec'her gant komzoù ha gant oberoù, pardon ha teneridigezh an Tad-Neñvel.

Met an deofaniezh-mañ a ya pelloc'h. An Tad a rakkemenn ivez hor badeziant hag hor mabelezh : mibien karet er Mab, ni hag a oa mibien ar pec'hed, ni hag a oa estrenien.

Evel ma anavez an Tad e Vab en den diskennet en dour, evel-se an den, d'ar Vadeziant, Sakramant-diazez, a zo anavezet gant an Tad evel krouadur. Tad Jezuz a Nazared a zeu da vezañ hon Tad.

D'am Badeziant ez on bet ganet da Zoue. Abaoe ar Vadeziant-se, ne ehan ket an Tad da zistagañ warnon-me ar gomzenn-man: "E Jezuz, va Mab, ez out-te va mab muiañ-karet ; va holl garantez a zo ennout !". An advabelezh-se a dreuzneuz hag a gemm hor buhezioù. D'an nebeutañ e tlefe neveziñ anezho.

Daoust ha divizet eo ganimp bezañ mibien muiañ-karet an Tad, douget evel ar C'hrist Jezuz, da vont betek penn ha pa vefe tenn an hent, evit en em vataat eus madoù kaer an Tadelezh Doue ?

YouennTroal, Treogad (1999)

Notennoù diwar an darvoudoù *gant Yann Maneguen*

Ur c'helou a-bouez evidomp emsaverien :
Emsav Korsika a zo deuet a benn da gas da Bariz 3 c'hannad war ar pevar sez a zo miret evit an enezenn, tri bloaz goude d'an FLNC bezañ bet divizet chom hep implij armoù hiviziken.

E 2016 eo bet lazhet 90.000 kristen er bed
abalamour d'o feiz. Er renk ez eus evel-just ar broioù muslimat, Irak, Siria, Pakistan, Iran, Egipt, Libia, Aljeria, Turkia, meur a vro en Afrika zu evel Nijeria (Boko Haram), Kameroun, Mali, Republik Kreizafrika... en Europa e c'heller menegiñ Kosovo e-lec'h ma klask an Albaniz vuslimat buntañ ar Serbiz kristen da guitaat ar vro hag a zo o bro a-raok hini an Albaniz a zo enbroidi e Kosovo. En Asia nann-muslimat e c'heller menegiñ Norz-Korea,

dindan ur renad komunour garv. Er Viet-nam hag a Sina ez eus heskinerezh a-enep ar Gristenion met n'eo ket marteze aze e vez lazhet ar muiañ tud en abeg d'o feiz. E-touez an dreuztiriaded ez eus ivez kasoni ouzh ar Gristenion, dalc'hit soñj eus un daouzegad a Gristenion distaolet er mor gant Muslimiz a oa ganto en hevelep bag. E bro-Spagn eo bet barnet, nevez 'zo, un tremener muslimat a-orin kamerounat, en doa taolet dreist listenn e vag c'hwec'h kristen hag en em veuzas er mor, evel-just. Mammenn : *Observatoire de la Christianophobie*.

Prosezioù a vez graet muioc'h mui d'ar Gristenien e Frañs abalamour d'o mennozhioù, a zo padal savboent an Iliz. War an divezouriezh

revel ez int an niverusañ : savboentoù an Iliz war an hilastalerezh, an diforc'hañ-bugale, ar priediñ aotreet etre pared heñvel o rev o deus devoudet un enebouriezh a-enep ar Gristenien, a chom int-i stag ouzh an talvoudoù henvoazel, eme an Ao. Alito eus ar CESNUR. E Breizh, ni eo ar Juifed nevez. An ABP (Agence Bretagne Presse) en deus nac'het reiñ degemer da gemenoù Emglev An Tiegezhioù.

«Gouel Broadel ar Brezhoneg» en deus nac'het reiñ degemer da stalig an Emglev hep abeg sirius kennebeut : kristengaserezh ha netra ken. Hiziv an deiz e Frañs, pa vez mennozhioù disheñvel a vez kavet dismegañsus, e rank bezañ berzet. Ar braz eus an dud a soñj hiviziken evel-se. Pedet e oa ar Strollad «Gast !» e GBB e Langoned, gant digoroù bras zoken, peogwir edo war skritell-kinnig ar gouel. Ar strollad-mañ, a zoug un anv feukus a-ratozh-kaer, a stourm evit gwirioù ar maouezed. Kavout a ra dezho ez eus peadra da stourm war dachenn an Emsav evit chom a-sav gant gwaskerezh a-berzh ar wazed ! Evit gwir ne gav ket din e vije ur gudenn. Lakaat a reont o foan d'ober al lu a-enep Imbourc'h hag EAT, ha da brenañ ar c'hilometr «69» digant ar Redadeg, met ne soñjont ket mont da stourm e karterioù dalc'het gant gronnadoù islamek, a wash war ar maouezed, ha n'eo ket gant gerioù hepken... Petra zeu «Gast !» d'ober en ur Gouel «Broadel» gouestlet d'ar yezh ? Ar merc'hed-se, pet anezho o devez ganet kalz a vugale, pet anezho a zo paret pe dimezet ouzh ur gwaz brezhoneger ? Pet anezho a glask argarzh ar galleg diouzh o ziegezh ha treuzkas d'o bugale peadra sevenadurel hag istorel Breizh ? Ar re na reont ket se ne rankfed ket reiñ bri dezho e GBB, rak ar pezh a gont eo sevel tiegezhioù hollvrezhonek : mont a raint da c'haonac'h ha n'o devezo treuzkaset netra d'ar rummad a zeu war hol lec'h. Gwashoc'h : kenlabouret o devo da ziskar un tamm muioc'h hor broadelezh : ur vro n'eo nemet ur gronnad a diegezhioù. Macron hag e genseurte, gant ar vedelouriezh, a fell dezho diskar an tiegezhioù hag ar broadoù, dre ma'z int re gantaezel, eme Donwal Gwenvenez en niverenn-mañ. Ha «Gast !» a gendaol da dizhout ar pal-se, ent ergorel. Ar gwir a-enep d'ar bed. Arabat deomp chom dilavar, pe «e krio ar vein», a lavar ar Bibl.

Ar santez vras eus Republik gall an droc'herien pennoù hag al lazherien babigoù dizifenn e kof o mammoù, bet lakaet he anv war roll an dud dellezek da vont e Templ ar

Frankvasoned ar Pantheon e Pariz, hag hi bev c'hoazh d'an ampoent, a zo aet da Anaon. Ar pezh na lavar ket ar gazetennerien nag ar gouarnamant eo he deus anzavet en un doare bennak e oa bet “ur veulkeez servijus” dre ma oa a-enep e teufe he lezenn da dreiñ d'ur “Gwir da sioc'hanañ”, ar pezh ez deuet da vezañ evit gwir ha dre he gwall. Marteze evelkent e kavo trugarez a-berzh he c'hrouer dre m'he deus diskelet a-enep “Euredoù” lezenn dinatur Taubira.

En ur riezstad vras e reter pellañ Europa ez eo kresket ar feur frouezhusted eus 1,17 bugel dre vaouez da 1,89 en ur ober 17 vloaz, tra ma koazh e pep lec'h er c'hevandir a-hent-all, ur seurt emlazh. Ne c'hellan ket embann diriskl peseurt riezstad ez eo anez bezañ lakaet da gomunour, pe da faskour, na zoken displegañ ar perag eus an diskar en Europa, anez bezañ lakaet da seksist, da ouennelour, da henvelrevgasaour ha da... gristen.

Emmanuel Macron, 39 bloaz, an arlevier gall **n'en deus bugel ebet**, ha n'en devo hini ebet rak e hanter-tiegezh a zo gaonac'h pell a zo : 64 eohi. Angela Merkel, kañsellerez Alamagn a zo divugel ivez, evel Theresa May e Breizh-Veur, evel kentañ ministred Skos, Italia, an Izelvroioù, Sveden, Luksembourg'h. Penn Bodad-ren Europa, Junker, kennebeut. An hini a oa kentañ ministr Belgia, Élio di Rupo, a zo heñvelrevour diskleriet, evel kentañ ministr nevez... Iwerzhon. N'eo ket warc'hoazh e vo pledet gant kellig diazez ar gevredigezh da reiñ lañs en-dro d'ar ganedigezhioù gant bobo-ed evel-se, a resev o urzhioù diouzh bedelourien arloupet kleuboù *an upper-class*, evel Bildenberg.

Pet bugel a zo hiziv gant rummad 68 an Emsav ? Daoust ha n'int ket klenket mat-tre er gevredigezh vourc'hiz e oant sañset stourm outi evit Breizh ? Pelec'h emañ o bugale niverus ? Peseurt perzh a gemeront en Emsav ? Daoust ha n'o doa ket aberzhet pep tra o zud-kozh evito o kargañ o zi a vugale niverus, brezhoneg leizh o

c'henou e Pariz pe e Roazhon pe e lec'h all (betek ar Viet-Nam..) ? War Ya ! E oa bet embannet ur pennad gant Marksen Direzon, kelenner e Lise Diwan Karaez o lavarout e oa dipitet gant doare gall al lise (lakaet a gostez ar fed ma vez kelennet e brezhoneg). Galleg eo a glever etre al liseidi da skouer. N'eus ket a spered broadel. An holl liseidi-se a guitaio metou ar brezhoneg hag a savo tiegezh e galleg (lakaet e savfe d'o spered sevel unan, ar pezh n'eo ket mui un dra natur hag anat d'an holl ez eo an tiegezh an hent eeun boutinañ a bell evit kavout ur gwir ster d'e vuhez, da gaout startijenn da sevel abred diouzh ar minitinn, bemdez-Doue...). Petra a ginnigomp d'hor

bugale evit ma savo c'hoant dezho sevel o c'heind d'o zro er stourm da heul o zud ??

E Kêr Vrezhon, nevez-staliñ etre Kemperle hag ar Faoued, e krog ar vuhez hollvrezhonek war un atant bihan gronnet a goadeier. Daou vugel a zo nevez ganet er mizioù-mañ. Degemer c'hwek dezho en tiegezhioù-se o deus dibabet ober aberzhioù bras (micherele, arc'hant, vakañsoù, plija(hu)dur, kletadurezh tiez arnevez, aezamantoù ar c'hêrioù...) evit treuzkas d'o bugale eürusted un tiegezh hag ur gumuniezh a vo niverus ar vugale enno, treuzkas dezho ar yezh, eveljust, ha kement tra a ya da heul.

Buhez hon Emglev

- Diagonet eo bet e Kemper,ur skoliad da unan eus izili EAT : brezhoneger mat eo deuet da vezañ. Bennozh da Zoue ha da Itron Varia ar veleien a vez hi pedet ingal abaoe 10 vloaz bennak e brezhoneg da gaout beleien yaouank brehonegerien. Abaoe ez eus bet urzh et meur a hini ! Hag a-benn daou vloaz e kontimp en eskopti Kemper pevar beleg yaouank brezhonegerien vat, unan all a lid hag a brezeg e brezhoneg hep bezañ ampart c'hoazh a-hent all, lidañ a ra an oferenn e brezhoneg war ar sizhun ur wech ar sizhun : un doare da zeskiñ eo ivez !

- 70 vloaz eo Emglev An Tiegezhioù : atav en e sav, met atav ken bresk.

- Ar c'hatekiz evit ar vugale a zo bet gwerzhet fall-tre betek-hen daoust maz eo kaer, gouez d'ar re o deus e follennataet (255 p. 120 skeudenn, 25 euro franko).

- Aet eo da anaon hon ezel feal Eudes, kont a Rohan-Chabot, mab ar gontez Beatris a Rohan-Chabot a oa perc'hennet war an ti a voe kreizenn an Emsav e Roazhon e-pad 30 vloaz

bennak, 30 leurgêr al lisoù, e-lec'h edo an tiegezh Louarn o chom. Aozet he doa ur geriadur klotennoù, bet embannet gant Imbourc'h, renket hervez urzh an dibennoù-ger : un nebeut skouerennoù a werzhomp c'hoazh bep bloaz. En e zeizlevr e kont Youenn Olier e voe gopret d'ober skol da vugale ar Gontez, en o zouez Eudes, rak e brezhoneg ez ae ar gontez outo.

- re nebeuet a dud o deus kinniget adlenn amprouennoù ar Bibl a zo da adlenn a-raok an embann : ret eo klask ar vioù-koukouk, merkañ e-lec'h ez eo diaes da gompren evidoc'h. eat@orange.fr

- n'eo ket re ziwezhat evit kemer perzh e Chabistr brezhonek an Tro-Breizh www.trobreizh.com

Mererezh :

18 € eo ar skodenn emezelañ da EAT a ro ar gwir da resev *Kannadig Imbourc'h* . Talet e vez e penn-kentañ ar bloaz (pemp kasadenn da vihanañ). Ar chekenn a zo da gas war anv **EAT** pe **Imbourc'h** da : E.A.T., c/o Yann MIKAEL 12 straed René Giraud 44130 BLAEN - Roll an niverennoù pe oberennoù n'int ket c'hoazh diviet a c'heller kaout o skrivañ pe war : <http://emglev.wordpress.com>

Skridaozerezh :

Ar pennadoù a zo da gas da : jean-mariemichel@neuf.fr , pe dre ar Post da rener Kannadig Imbourc'h : Yann MIKAEL, 12, Straed René Giraud, 44130 BLAEN. Ar pennadoù ne engouestlont nemet ar re o deus skrivet anezho. Moullet ez-prevez gant an embanner : **Emglev an Tiegezhioù** Kergreven 29800 Trelevenez. ISSN : 1144 357X